

BRANDKÅREN
NORRA DALARNA

FÖREBYGGA ANLAGD BRAND

www.wbrand.se

FÖREBYGGA ANLAGD BRAND

Bränder som anläggs med avsikt utgör ett betydande samhällsproblem. Varje år uppstår cirka 10 000 bränder i byggnader och cirka 14 000 utomhus i Sverige, av dessa rapporteras cirka 1 400 respektive 5 000 vara anlagda med uppsåt. Kostnaderna för anlagda bränder uppgår till cirka 1 miljard kronor varje år och i cirka hälften av fallen är förövaren under 18 år.

De flesta bränderna inträffar i skolor och bostadshus, även om allt från papperskorgar till industrier drabbas. Sveriges räddningstjänster genomför i genomsnitt 400 utryckningar per år till bränder i skolor, vilket innebär att det brinner på minst en skola varje dag i Sverige. Av dessa är cirka 150 anlagda bränder. Dessutom hanterar skolor ofta mindre bränder själva, vilket inte inkluderas i statistiken.

Anlagda bränder i bostäder kan delas in i två kategorier: bränder i allmänna utrymmen och bränder i lägenheter. I det senare fallet är det ofta lägenhetsinnehavarna själva som startar bränderna, ofta till följd av psykisk ohälsa.

Andra vanliga platser där bränder anläggs är containrar, lastkajer, entréer, källare, soprum och vindar, samt bilar och andra typer av fordon.

Det finns åtgärder som kan vidtas för att minska risken för anlagda bränder. Det handlar i stort om att förhindra möjligheten för brandanläggaren att anlägga en brand. Det kan innebära att säkerställa att obehöriga personer hålls borta genom ordentliga dörrar, staket och lås samt att se till att brännbart material inte finns lättillgängligt. God belysning runt byggnaden kan också bidra till att minska risken för anlagda bränder.

Att anlägga bränder är en brottslig handling, med rubriceringen mordbrand eller grov mordbrand, vilket kan leda till livstids fängelse i extrema fall.

Det förebyggande arbetet

Genom att aktivt arbeta med det systematiska brandskyddsarbetet kan många anlagda bränder förhindras.

SKOLBRÄNDER

Skolor och förskolor är de verksamheter som oftast blir utsatta av anlagda bränder. Vid bränder på skolor finns det två huvudkategorier: bränder som inträffar under skoltid, vanligtvis inne i skolan, såsom på toaletter eller i papperskorgar, och bränder utanför skoltid där fasader antänds eller brinnande föremål kastas in genom fönster. Bränderna utanför skoltid kan ofta leda till betydande egendomsskador, medan bränderna under skoltid innebär en ökad risk för personskador. Båda typerna av bränder stör undervisningen och skapar otrygghet bland elever och personal. Under 2021 gjorde räddningstjänster i landet 506 insatser till bränder i skol- och förskolebyggnader, varav minst 246 bedömdes vara anlagda.

Stora konsekvenser för den som startar en brand

Unga människor har ibland svårt att förstå konsekvenserna av sina handlingar och kanske inte inser att även en liten brand, som i en papperskorg på en toalett, kan få allvarliga följder.

- Du riskerar andra människors liv och hälsa.
- Röken från branden kan hindra personer inom byggnaden från att fly.
- Du utsätter brandkårens personal för faror.
- Det kan leda till betydande materiella skador och ekonomiska förluster.
- Det medför mänskligt lidande och ökar otryggheten för många.

Samhället ser mycket allvarligt på anlagd brand och konsekvenserna blir allvarliga även för en ung brandstiftare. Straffen för mordbrand eller skadegörelse är betydande och förutom den straffrättsliga aspekten uppstår även ett skadeståndsansvar:

Straff för skadegörelse/mordbrand

- För skadegörelse kan du dömas till böter eller fängelse, medan mordbrand kan leda till fängelsestraff. Även försök eller förberedelse till brott kan leda till straffansvar.
- Om du är under 15 år kommer sociala myndigheter att involveras.
- Om du är mellan 15 och 18 år kan du bli föremål för ungdomsvård.
- Om du är över 18 år kan du bli dömd till fängelse.

Skadestånd

- Den som med uppsåt eller vårdslöshet orsakar skada är skyldig att ersätta den.
- Personligt skadestånd, oavsett ålder - förövaren är ansvarig för att betala skadeståndet.
- Skulden följer dig under hela livet.

Den som startar en brand eller begår skadegörelse kan stöta på problem med att få jobb, hyra bostad, få körkort, ta lån, göra kreditköp och skaffa mobilabonnemang. Till och med oavsiktligt utlösta brandlarm kan leda till skadeståndsskyldighet.

INVOLVERA ELEVERNA

Att genomföra en effektiv utrymningsövning med eleverna kan vara utmanande, särskilt med äldre årskurser. Personalen behöver dock träna och vara väl förberedd på hur de ska agera vid en brand. Det är också viktigt att eleverna känner till ljudet från brandlarmet och hur de ska reagera när det aktiveras. Det är lämpligt att gå igenom detta i början av varje termin. Dessutom är det bra att informera eleverna om konsekvenserna och samhällskostnaderna för att utlösa ett falskt larm, vilket kan leda till att brandkåren hindras från att svara på andra simultana larm.

Prata med eleverna

Att inkludera eleverna i det brandförebyggande arbetet ger barnen och ungdomarna brandkunskap och vilka konsekvenser en brand kan få.

För att förebygga anlagda bränder i skolor är det viktigt att utbilda eleverna i brandkunskap och att informera dem om vilka konsekvenser en brand innebär. Samarbetet mellan skolan och brandkåren är avgörande för att utveckla undervisningsmaterial och främja trygga skolmiljöer. Utbildningsinsatser syftar till att motverka lek med eld genom att öka medvetenheten om risker och konsekvenser. Förbättring av samarbetsklimat och sociala relationer i skolmiljön kan också förebygga skadegörelse och anlagda bränder. Symboliska, tekniska, fysiska och psykologiska lösningar kan implementeras för att göra det svårare att begå brott och minska lockelsen till sådana handlingar.

CHECKLISTA

Nedan följer ett antal punkter som med fördel kan användas som checklista för att förhindra anlagd brand;

- ✓ Lastkajer utgör en potentiell brandrisk om de lämnas med brännbart material över natten. De bör hållas rena från lastpallar, vagnar och annat löst brännbart material.
- ✓ Överfulla papperskorgar utgör en brandrisk, särskilt om de är placerade under skärmtak eller monterade på väggar. Det är fördelaktigt att använda obrännbart material och se till att papperskorgarna inte blir överfulla.
- ✓ Möbler såsom bänkar, soptunnor och sandlådor, samt andra större brännbara föremål som kan användas för eldning, bör inte placeras nära fasader. Det rekommenderas att de placeras minst 6 meter från fasaden och säkras fast för att förhindra enkel flyttning. Även containrar som står nära byggnader kan utgöra en brandrisk.
- ✓ En dekal med rekommenderat avstånd mellan sopkärl och fasad gör det tydligt för samtliga som använder sopkärnen vilka regler som gäller.
- ✓ För att förhindra att rinnande smälta från brinnande plast når fasaden eller liknande kan en ram för placering användas för att hålla kärnen på avstånd. Dessutom förhindrar ramen smält plast från att rinna in mot fasaden.
- ✓ Sopkärl bör utrustas med självstängande lock för att minska risken att en brand utvecklar sig.
- ✓ Löst brännbart material som kartonger, skräp, trasiga möbler och lövhögar på innergårdar eller i vrår bör regelbundet rensas bort för att minska risken för anlagda bränder.
- ✓ Utskjutande tak eller takfot kan utgöra en brandrisk och bör hanteras med försiktighet. Varma brandgaser samlas lätt under utstickande tak och leder dem in mot byggnaden.
- ✓ Indragna entréer kan lätt bli samlingsplatser för skräp och löst brännbart material, vilket ökar risken för brand. Håll dessa områden rena.
- ✓ Fönster på bottenvåningen bör vara utförda i okrossbart glas och hållas stängda för att förhindra intrång eller att föremål kastas in.
- ✓ Förråd och tillfälliga förvaringsutrymmen bör inte placeras för nära huvudbyggnaden för att minska brandrisken.
- ✓ Buskar och andra växter nära byggnader bör hållas låga för att förbättra synligheten och minska risken för inbrott eller anlagd brand.
- ✓ Brevinkast kan utgöra en risk för anlagd brand eller inbrott och bör övervägas med försiktighet.
- ✓ Utvändig belysning runt byggnaden är viktig för att öka tryggheten och synligheten.
- ✓ Framkomlighet för räddningsfordon bör säkerställas genom planering av bilparkeringar, placering av containrar och vid snöröjning.